

En kväll med Stefan Edman

Posted on [6 december, 2018](#)

Hur gör vi för att bevara planeten för kommande generationer? Hur ska vi förhålla oss till den pågående förändringen av klimat och ekosystem på jorden? Trots allt står vi i Sverige bara för drygt en promille av världens samlade utsläpp av koldioxid. Hur ska vi tänka, hur ska vi agera? Frågorna är komplexa och svaren inte enkla.

Föreningen Ingenjörer för Miljön bad Stefan Edman att komma till Ekocentrum den 5 december 2018 för att ge sin syn på hur vi kan förhålla oss till vår tids stora frågor.

1 – antropocen tidsålder

Stefan valde att konkretisera problembilden till fyra frågor. För det första att vi numera lever i antropocen tidsålder, dvs 7 miljarder människor påverkar planeten på ett numera mätbart sätt. Klimatfrågan och störningarna på ekosystemen som de två kanske största frågorna. Parisavtalet 2015 följs nu upp av mötet i Katowice, Polen, där världens länder ska försöka enas om hur man går vidare. Vi måste klara 45%-iga minskningar till år 2030 och ha netto noll koldioxidutsläpp till 2050. I alla dystra siffror påminde Stefan oss om att vi kan bygga den bästa av världar.

2 – teknik och teknikens hinder

För det andra menar Stefan att vi har tillgång till teknik som kan lösa det mesta, teknik vars införande hindras på olika sätt. Hindren handlar om bristande ledarskap, långsamma beslutsprocesser, felaktiga prismodeller och en konsumtionsdriven ekonomi.

3 – tilltro

För det tredje måste vi tro att det går. Tilltron är viktig, kanske avgörande. Alarmismen riskerar att driva in människor i apatiska eller likgiltiga attityder. Själv tror jag att samspelet mellan medborgare och politiker behöver bli tydligare. När politiker känner att de har en opinion med sig för vissa initiativ är det enklare att driva igenom dem.

4 – de två årorna

Det fjärde Stefan Edman tog upp i sin inledning var kombinationen av individuellt och kollektivt ansvar. Det är en rättvisefråga när vi i Sverige ska minska våra utsläpp. Och samtidigt en kombination av teknik och livsstil, som Stefan illustrerade med hur vi ror en roddbåt med två åror. Båten kommer ingenstans om vi inte ror med båda. Om individen vill

resa kollektivt måste någon ha byggt järnvägsspåret. Både de kollektiva och de enskilda besluten behövs i en slags ömsesidighet. För att lösa detta behöver vi speeda upp demokratin, menade Stefan Edman. Allt tar för lång tid. Vi måste kunna implementera bra lösningar i mycket snabbare takt än vad som idag sker.

Det bästa måste bli billigare

Under kvällen fungerade Johanna Lindblad som frågeställare och bollplank åt Stefan Edman.

Johanna frågade till exempel: ”Lever vi för bekvämt?” På det svarade Stefan att det som är bättre också måste bli billigare. En varsam livsstil måste innebära andra val än dagens. Och då kan vi behöva styrning av transportsystemet, ett tydligare fokus på inhemsk matproduktion bl.a. för att få en levande landsbygd. I Norge lyckas man behålla en levande landsbygd. Varför går inte det i Sverige?

Vem ska göra vad?

Vem har ansvaret för den nödvändiga omställningen, frågade Johanna. Stefan menade att var och en ska göra vad han/hon kan, men att politikerna måste ta tag i de stora besluten. Vi måste tro på politikens möjligheter och att politiken t.ex. kan göra oljan dyrare. Grön skatteväxling är en bra idé. Produktion och energianvändning beskattas mer och arbete beskattas mindre. Takten behöver ökas, menade Stefan. Dagens 2%-iga minskningar av transportrelaterade utsläpp måste nå 8%-nivån. Vi behöver bli snabbare i implementeringsfasen.

Koldioxidkonto per person?

Johanna undrade om ett koldioxidkonto per person kan vara ett bra steg i rätt riktning. På det svarade Stefan att tanken är god, men att det troligen behöver kompletteras med kompensationsåtgärder, som att plantera träd. Sverige har haft en koldioxidskatt sedan 1991, men skatteåterbäringen syns inte, vilket Stefan menade är ett pedagogiskt problem. Från publiken kom en kommentar om att Kanada har infört ett system, som verkar lovande.

Delningsekonomi och tjänsteförsäljning

Delningsekonomi är i ropet. Johanna undrade vad Stefan anser om delningsekonomi och han betonade att det finns en tidsåtgång i detta som vi inte får tappa bort. Att dela tar tid. Samtidigt är tjänsteförsäljning något mycket eftersträvanvärt. Själv bidrog jag i samband med denna fråga med ett par exempel på tjänsteförsäljning. SKF har testat att ta betalt för sina kullager per producerad enhet ute hos kunden. Och ett socialt kooperativ på Orust planerar att erbjuda sommarcyklar i paket för sommargäster till en fast summa.

Är raff:et i Lysekil bra?

Lite överraskade blev nog flera i publiken när Stefan försvarade utbyggnaden av raff:et i Lysekil. Hans argument handlade om att vi måste byta till bättre teknik när vi kan. Om vi inte raffinerar oljan på bästa sätt blir vi under lång tid kvar i beroendet av gamla och ineffektiva anläggningar. I Lysekilsfallet ansåg Stefan dessutom att tillståndet borde kopplas till krav på upprustning av järnvägen till/från Lysekil så att fler transporter kan ske spårbundet.

Förnöjsamhet och behov

Mot slutet av kvällen kom två intressanta inspel från publiken om ”förnöjsamhet”, ett ord som Stefan gärna berättar mer om. Han följde upp med tanken att varje människa måste välja ur sin inre kompass. Det andra inspelet handlade om skillnaden på önskemål och behov. Om vi nöjer oss att uppfylla våra behov snarare än våra önskemål finns en chans att vi bromsar överkonsumtionen.

Bonus-tips

Som bonus tipsade någon ur publiken om appen hygglo, som möjliggör delande av resurser.

This entry was posted in [Energi / Klimat](#), [Globalt](#), [Helhetsperspektiv](#), [Kunskap och hot](#), [Människan i hållbarheten](#), [Strukturer och politik](#) and tagged [Ekocentrum](#), [Hållbar Utveckling](#), [Ingenjörer för Miljön](#), [Stefan Edman](#) by [Christer Owe](#). Bookmark the [permalink](#).